

59
BG

ФАКТИ

Европейска Агенция за Безопасност и Здраве при Работа

ISSN 1681-2123

Намаляване на рисковете от шум при работа

Милиони работещи в Европа ежедневно са изложени на шум при работа и на всички рискове, свързани с това. За Европейската седмица по безопасност и здраве при работа 2005 Агенцията е изготвила доклад, посочващ как структурата на Европейските директиви и хармонизираните към тях стандарти осигуряват разглеждането на рисковете от шум за работещите с цел намаляване на високата лична, социална и икономическа цена, която се заплаща поради влошено здраве и злополуки в резултат на експозицията на шум.

Европейска политика по отношение шума при работа

„Рамковата директива“⁽¹⁾ и останалите директиви, насочени към работното място, като например тези за шума⁽²⁾, личните предпазни средства⁽³⁾ и за бременните⁽⁴⁾ съставляват структурата за справяне с всички рискове за работещите свързани с шума (не само риска от загуба на слуха). Рамковата директива определя основните принципи на превенция, а специфичните директиви, между които е директивата за шума от 2003 г., която е най-значима по отношение на този риск, съдържат подробностите.

Основни принципи на превенция

- Избягване на рисковете
- Оценка на рисковете, които не могат да бъдат избегнати
- Борба с рисковете при източника където възникват
- Адаптиране на работата към отделния индивид
- Адаптиране към техническия прогрес
- Замяна на опасните фактори с безопасни или по-малко опасни
- Разработване на последователна политика за цялостна превенция
- Даване на приоритет на колективните мерки за предпазване пред индивидуалните предпазни мерки в т.ч. ЛПС
- Даване на подходящи указания и инструктажи на работещите

От работодателите се изисква да контролират рисковете при техния източник, да отстранят или намалят рисковете до минимум, като вземат предвид постиженията на техническия прогрес и възможността за прилагане на превантивни мерки.

- (¹) Директива на Съвета 89/391/ЕС от 12 юни 1989 за въвеждане на мерки за насърчаване на подобренията, свързани с безопасността и здравето на работещите при работа (ЗЗБУТ);
- (²) Директива 2003/10/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 6 февруари 2003 относно минималните изисквания за безопасност и здраве по отношение излагането на работещите на риск, произтичащ от физически фактори (шум). Тази Директива заменя директивата за шума от 1986 г. (Наредба № 6 на МТСП и МЗ, ДВ, бр. 70 от 2005 г.).
- (³) Директива на Съвета 89/656/ЕЕС от 30 ноември 1989 г. относно минималните изисквания за здраве и безопасност при използване от работещите на лични предпазни средства на работното място (Наредба № 3 на МТСП и МЗ, ДВ, бр. 46 от 2001 г.).
- (⁴) Директива на Съвета 92/85/ЕЕС от 19 октомври 1992 г. за въвеждане на мерки за насърчаване здравословни и безопасни условия на работа за бременни и работнички, родили наскоро или кърмещи децата си (КТ, ЗЗБУТ).
- (⁵) Примерно изследване от Администратор по Здраве и Безопасност „Разумни решения“ (<http://www.hse.gov.uk/noise/soundsolutions/index.htm>).

Не трябва да се разчита преди всичко на личната защита на слуха (ЛПС) като например, антифони, тъй като съществуват по-добри мерки за отстраняване или за контролиране на риска (например, справяне с източника или при източника на шум). Директивата за шума 2003 идентифицира факторите, които трябва да се отчетат при контролирането на рискове от шум:

- методи на работа, изискващи по-малко излагане на шум;
- избор на работно оборудване, излъчващо възможно най-малко шум;
- реализиране на мерки при проектиране и разполагане на работните места и площадки;
- информация, инструктаж и обучение на работещите;
- намаляване на шума чрез технически и технологически решения;
- програми за поддържане на работното оборудване, работните места и системи;
- намаляване на шума чрез по-добра организация на работата;
- намаляване на продължителността и на интензивността на излагане на шум чрез времево планиране на работата.

Примерно изследване: намаляване шума при пневматична ударна преса

При работа с пневматична ударна преса се наблюдават емисии на шум с висока честота, породени от излизания от изпускателната тръба на задвижващия механизъм състен въздух и от удара на метал по метал на инструмента (напр. щанцата). Монтирането на заглушител и прекарването на въздушния поток през пореста капачка от полиетилен намалява шума от излизания въздух, а шумът от удара се намалява чрез употреба на осем милиметров уплътнител от полиуретан, поставен между металните повърхности. В резултат на това е отбелязано намаляване на шума с 9 dB без това да е повлияло значително върху работната ефективност на пресата⁽⁵⁾.

Директивите, въвеждащи изисквания за мерки на работното място, не са единственото средство за защита на здравето и за безопасността на работещите. Изискванията, залегнали в „машинната директива“⁽⁶⁾ и „директивата за оборудване, работещо на открито“⁽⁷⁾, които изискват от производителя да дава информация за шума от машините, а в някои случаи и ограничават стойността на емисиите, също допринасят за намаляване на риска за работещите.

Тези директиви показват, също така, че превенцията чрез проектирането е жизнено важна в борбата с шума при работа. „Машините трябва да бъдат проектирани и конструирани така, че рисковете от шума, пренасян по въздуха, да са намалени до минимум, като се взема предвид техническият прогрес и наличието на средства за намаляване на шума, особено при източника му“⁽⁸⁾.

Ключова роля за превенция на експозицията на шум при работа имат и стандартите. Директивата за шума 2003 препраща към ISO 1999:1990 (въведен идентично в БДС със същото обозначение) по отношение оценяването на експозицията на работещите, а редица стандарти, разработени от техническите комитети към Европейският комитет по стандартизация (CEN) включват изисквания и за шум, които допълват съществените изисквания за безопасност и здраве, които се съдържат в машинната директива.

Шумът в развлекателния сектор

За предписване на мерки за прилагане на Директивата за шума 2003 в сектора „музика и развлечения“ държавите-членки имат на разположение допълнителен преходен период от две години, за да изпълнят изискванията на директивата в частта ѝ, касаеща тези два сектора. Предизвикателството тук е, че често целта на дейността в тези сектори е създаването на звук и класическата представа за предпазване от шум е неприложима. И все пак няма съмнение, че много от работещите в тези сектори са изложени на такива нива на шум в ежедневната си работа, които могат да причинят увреждане на слуха.

Няма единствено очевидно решение за избягване на експозицията на силен звук, гарантиращо същевременно високо артистично изпълнение. Затова намирането на практическо решение се състои в комбинирането на различни мерки за намаляване на звука. Има редица примерни изследвания за този сектор, включени в доклада на агенцията, които дават различни подходи за опазване на слуха на работещите.

⁽⁶⁾ Директива 98/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. за сближаване на законодателствата на държавите-членки, отнасящо се до машините.

⁽⁷⁾ Директива 2000/14/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 май 2000 г. за сближаване законодателствата на държавите-членки, отнасящо се до шумовите емисии в околната среда, излъчвани от оборудване, използвано на открито.

⁽⁸⁾ Директива за машините, съществени изисквания за безопасност и здраве, Приложение 1, раздел 1.5.8.

Намаляване на риска от шум при работа

Целият доклад на английски език може да бъде намерен на интернет - страницата на Агенцията на адрес: (<http://osha.eu.int/publications/reports/>) и може да се изтегли безплатно. Националното законодателство може да определи по-високи изисквания, затова направете справка със съответните национални органи. Може да съществуват и други свързани директиви, които да не са упоменати в този кратък списък.

Директиви, отнасящи се до темата

- ☑ Директива на Съвета 89/391/ЕЕС от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобренията за безопасност и здраве при работа.
- ☑ Директива на Съвета 89/656/ЕЕС от 30 ноември 1989 г. за минималните изисквания за здраве и безопасност при използване от работещите на лични предпазни средства на работното място.
- ☑ Директива на Съвета 89/686/ЕЕС от 21 декември 1989 г. за сближаване законодателствата на държавите-членки, относно личните предпазни средства.
- ☑ Директива на Съвета 92/85/ЕЕС от 19 октомври 1992 г. относно въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето при работа на бременни, родилки и кърмачки.
- ☑ Директива 94/33/ЕС от 22 юни 1994 г. за защита на младежите при работа.
- ☑ Директива 98/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 г. за сближаване законодателствата на държавите-членки отнасящо се до машините.
- ☑ Директива 2000/14/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 май 2000 г. за сближаване законодателствата на държавите-членки, отнасящо се до шумовите емисии в околната среда, излъчвани от оборудване, използвано на открито.
- ☑ Директива 2003/10/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 6 февруари 2003 г. относно минималните изисквания за здраве и безопасност по отношение излагането на работещите на рискове, произтичащи от физически фактори (шум), която заменя Директива на Съвета 86/188/ЕЕС от 12 май 1986 г. за защита на работещите от рискове, свързани с експозицията на шум при работа.

Допълнителна информация

Настоящият лист-факти е част от кампанията за Европейската седмица по безопасност и здраве при работа 2005. Допълнителни лист-факти и информация за шума могат да се намерят на адрес: <http://ew2005.osha.eu.int>
Информация за законодателството на ЕС за безопасност и здраве при работа е "онлайн" на адрес <http://europa.eu.int/eur-lex/>

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Гран Виа, 33, Е-48009 Билбао, Испания
Тел. (34) 944 79 43 60, факс (34) 944 79 43 83
E-mail: information@osha.eu.int

© Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. Възпроизвеждането е разрешено при цитиране на източника. Отпечатано в България, 2005 г.

